

การพัฒนาารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชา
การศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

The Development of Public Mind Reinforcement for Early Childhood
Education Major Students of The Faculty of The Faculty of Education,
Nakhon Phanom University

¹ลีลาวดี ชนะมาร และ ²ณัฐมนต์ คมขำ

¹Leelawadee Chanaman and ²Natamon Komkhum

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

¹Faculty of Education, Nakhon Phanom University, Thailand

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

²Faculty of Education, Burapha University, Thailand

E-mail: ¹aom.2329@gmail.com, ²joofy2@hotmail.com

Received August 20, 2022; Revised October 8, 2022; Accepted October 16, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะ และ 2) เพื่อประเมินรูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 145 คนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเทียบตารางของ Krejcie and Morgan โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้มี 3 ฉบับ คือ (1) แบบสอบถามสภาพความมีจิตสาธารณะ (2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และ (3) แบบประเมินผล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม มี 12 ด้าน คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วม 2) ด้านการติดต่อสื่อสาร 3) ด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์และวิจารณ์ 4) ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง 5) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 6) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา 7) ด้านความรัก ความเอื้ออาทรและความสามัคคี 8) ด้านค่านิยม 9) ด้านจริยธรรม 10) ด้านมุ่งอนาคต 11) ด้านเอกลักษณ์แห่งตน และ 12) ด้านการมีองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ มีการพัฒนาด้วย 7 แนวทาง ได้แก่ การอาสาสมัคร การทำงานเป็นทีม การฝึกพูด การฝึกปฏิบัติการสอน การปลูกฝัง การอบรม และการ

ยกย่อง 2. ผู้ประเมินมีความเห็นพ้องต้องกันในระดับมากที่สุดทั้ง 7 แนวทาง ได้แก่ การอาสาสมัคร การทำงานเป็นทีม การฝึกพูด การฝึกปฏิบัติการสอน การปลูกฝัง การอบรม และการยกย่อง

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ; จิตสาธารณะ; การศึกษาปฐมวัย

Abstract

The purposes of this research were (1) to develop the model of public mind reinforcement and (2) to assess the model of public mind reinforcement for early childhood education major students of the Faculty of Education, Nakhon Phanom University. The samples consisted of 145 early childhood education major students who studied in the 2nd semester of the academic year 2021. They followed Krejcie and Morgan's table in the sample size specification, and they were selected by stratified random sampling. Three instruments were used in the research: (1) a questionnaire about public minds; (2) a structured interview form; and (3) an assessment form. The statistics used were percentage, mean, and standard deviation.

The results showed that 1. the models of public mind reinforcement for early childhood education major students of the Faculty of Education, Nakhon Phanom University revealed 12 aspects, namely: 1) participation; 2) communication; 3) analysis and criticism; 4) self-esteem; 5) social responsibility; 6) problem solving ability; 7) love, generosity, and unity; 8) values; 9) ethics; 10) future orientation; 11) self-identity; and 12) knowledge and the ability to seek knowledge. There were seven approaches for the development: volunteering, teamwork, speaking practice, teaching practice, indoctrination, training, and praising. 2. The assessors reached consensus at the highest level in all 7 approaches, namely volunteering, teamwork, speaking practice, teaching practice, indoctrination, training, and praising.

Keywords: Model Development; Public Mind; Early Childhood Education

บทนำ

ความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ 2573 (Sustainable Development Goals :

SDGs 2030) ที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันรวมทั้งผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียน และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ประกอบกับแรงกดดันจากภายในประเทศจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ส่งผลให้ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้ การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางที่คนคิดความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว รวมทั้งระบบการศึกษาที่ยังมีปัญหาหลายประการ นับตั้งแต่ปัญหาคุณภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ จุดอ่อนของระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีและการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม ขาดความคล่องตัว ยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม และการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่ ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทายดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี(พ.ศ. 2560 – 2579) เพื่อให้สามารถนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนในอีก 20 ปีข้างหน้า (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

สถาบันอุดมศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลัก 4 ประการ ได้แก่ ภารกิจด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญในการผลิตบัณฑิตให้มีศักยภาพ คุณภาพ คุณธรรม เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ในสังคมยุคดิจิทัล สามารถแข่งขันได้กับนานาประเทศ สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องเพิ่มความตระหนักถึงการให้ความสำคัญในการเพิ่มพูนความรู้แก่นักศึกษาด้านการเป็นพลเมืองที่สมบูรณ์ในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระดับโลก ในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะพึงประสงค์ออกสู่ตลาดแรงงาน จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2553) และสำนักส่งเสริมและพัฒนาศึกษานักศึกษา ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนานักศึกษานักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (พ.ศ. 2560-2564) ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2679) และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) วัตถุประสงค์ยุทธศาสตร์ที่ 1 เน้นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทักษะวิชาคนและสังคม (Soft skill) ที่บูรณาการกับทักษะวิชาชีพ (Hard Skills) อย่างสมดุล ยุทธศาสตร์ที่ 2 เน้นการสร้างระบบนิเวศที่สนับสนุนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) และยุทธศาสตร์ที่ 3 จะเน้นการพัฒนานักศึกษา

ให้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงตอบสนองต่อสังคมความรู้ ควบคู่คุณธรรม เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 (อริสสา สะอาดนัก, 2557) ซึ่งคณะผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ได้เล็งเห็นความสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทักษะวิชาคนและสังคม (Soft skill) ที่บูรณาการกับทักษะวิชาชีพ (Hard Skills) อย่างสมดุล โดยเฉพาะการพัฒนาจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญของการเป็นพลเมืองดีของประเทศ เพราะบุคคลที่มีจิตสาธารณะ จะเป็นผู้ที่ตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมของสังคมและตระหนักในสิทธิของตนเองด้วย และไม่ล่วงล้ำสิทธิของผู้อื่น ถึงเวลาที่เราร่วมมือกันในการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดกับบุคคล ในชาติโดยเฉพาะในนักศึกษา เพราะเป็นวัยที่กำลังจะเข้าสู่วัยผู้ใหญ่สามารถปลูกฝังลักษณะอันดีงามให้เกิดขึ้นได้ก่อนที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน เพื่อให้เขาได้รับประสบการณ์ที่เพียงพอเป็นพื้นฐานที่สามารถนำไปพัฒนาตนเองได้ การพัฒนาจิตสาธารณะจึงได้ถูกกำหนดไว้ว่าเป็นคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ว่า “จัดการศึกษาเพื่อให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จิตสาธารณะและจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลกให้คนไทยดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วาจสุจริต และมโนสุจริต มีความรับผิดชอบทางศีลธรรมและสังคม มีจิตสำนึกในเกียรติภูมิของความเป็นคนไทยมีความภูมิใจ ในชนชาติไทย รักแผ่นดินไทยและปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย เป็นสมาชิกที่ดีเป็นอาสาสมัครเพื่อชุมชนและสังคม ในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558) เป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะเสริมสร้างจิตสาธารณะสานสัมพันธ์ และมีกระบวนการของจิตสาธารณะสร้างสรรค์สังคม (กนกวรรณ วังมณี, 2563)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม เป็นสถาบันที่มุ่งผลิตบัณฑิต บริการวิชาการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และสร้างงานวิจัย มีอัตลักษณ์ในการผลิตบัณฑิต ได้แก่ เป็นครุมีอาชีพ รอบรู้ภาษาและเทคโนโลยี มีจิตสาธารณะ พร้อมทักษะการทำงาน ซึ่งการพัฒนาจิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาจะต้องมีความหลากหลาย และออกแบบกิจกรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างถูกต้องและเหมาะสม มีความสอดคล้องกับพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ความว่าการศึกษามุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนเป็นพลเมืองดี การเป็นพลเมืองดีเป็นหน้าที่ของทุกคน สถานศึกษาและสถานประกอบการต้องส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่พลเมืองดี การเป็นพลเมืองดีหมายถึงการมีน้ำใจ มีความเอื้ออาทร ต้องทำงานอาสาสมัครงานบำเพ็ญประโยชน์ “เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ทำ” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมุ่งหมายให้การศึกษามุ่งสร้างพลเมืองที่ดี (เกษม วัฒนชัย, 2560) อีกทั้งยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่งและมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ตีรอบด้านและมีสุขภาพที่ดีใน

ทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัชยัสถ์อศอมม โอบอ้อมอารีมีวินัย รักษา ศีลธรรมและเป็นพลเมืองดีของชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) จิตสำนึกสาธารณะ (Public Mind) หรือจิตอาสา (Volunteer Mind) เป็นคุณลักษณะของมนุษย์ ที่สังคมประเทศในปัจจุบันนี้กำลังต้องการ ความเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนมนุษย์ การให้ความช่วยเหลือ การเสียสละให้กับคนอื่นอย่างเต็มอกเต็มใจ การดูแลเอาใจใส่สิ่งแวดล้อมและชุมชนเป็นทุนสังคม ที่ประเทศไทยและทั่วโลกกำลังผลักดันให้เกิดขึ้น เพื่อที่จะช่วยให้สังคม ชาติบ้านเมืองสามารถดำรงอยู่ ได้อย่างปกติสุข

จากการสอบถามความคิดเห็นเบื้องต้นเกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาของคณะครุศาสตร์ ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ให้ความคิดเห็นว่่านักศึกษาปัจจุบันมีระดับจิตสาธารณะที่ลดลง นักศึกษายังขาดการเสียสละเพื่อส่วนรวม หากนักศึกษาทุกคนมีจิตสำนึกสาธารณะในการรับใช้สังคม ก็จะทำให้เป็นคนดีของสังคมการรับใช้สังคมจะเป็นแรงผลักดันให้บุคคลทำเพื่อสังคมและส่วนรวม โดยไม่หวังผลตอบแทนและต้องมีความตั้งใจจริงในการจะทำประโยชน์แก่สังคมหรือผู้อื่นในทางที่ถูกต้อง ทั้งทาง กฎหมายและศีลธรรม มีความกล้าที่จะทำกิจกรรมหรือกิจการที่เป็นารรับใช้สังคมโดยไม่ต้องรอให้เพื่อนบุคคลรอบกายร่วมทำกิจกรรมด้วย และสามารถแนะนำหรือโน้มน้าวให้ผู้อื่นทำกิจกรรมที่เป็น ประโยชน์แก่สังคมด้วยกัน แต่ในสภาวะปัจจุบัน นักศึกษาสนใจแต่เรื่องของตัวเองเห็นเรื่องของชุมชน และสังคมเป็นเรื่องที่ไม่สำคัญ ซึ่งคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม จะต้องให้ความสำคัญ เนื่องจากจะทำให้นักศึกษาสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข แต่ปัญหาที่พบคือความรู้สึกของการ รับใช้สังคม มักจะเป็นความรู้สึกที่ยังไม่ได้ฝังลึกในจิตใจของนักศึกษาเท่าไรนัก เป็นเพียงความรู้สึกชั่ว ครู่ชั่วยาม ถึงแม้ว่าในช่วงที่ทำกิจกรรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมนักศึกษาส่วนใหญ่จะมีอารมณ์ ร่วมและมีความรู้สึกเสียสละ แต่เมื่อเวลาผ่านไปจะสังเกตว่า ถ้าให้ริเริ่มทำกิจกรรมจิตสาธารณะหรือ กิจกรรมรับใช้สังคมด้วยตนเองจะไม่ทำ อาจารย์ผู้ถูกสัมภาษณ์ยังเสนอแนะแนวทางว่าควรให้นักศึกษา ลงพื้นที่ชุมชนนำความรู้เฉพาะทางของตนไปพัฒนาท้องถิ่นอีกทั้งทุกภาคส่วนต้องเข้ามามีบทบาทใน การพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษานอกจากนี้มหาวิทยาลัยควรมีรูปแบบการพัฒนานักศึกษาเพื่อ ปลุกฝังการมีจิตสาธารณะมากขึ้นเพื่อยกระดับจิตสำนึกในส่วนรวมของนักศึกษาและสนับสนุนให้ นักศึกษาริเริ่มการมีจิตสาธารณะด้วยตนเอง (ไพฑูริย์ พวงยอด, 2564)

จากปัญหาและความสำคัญที่ได้กล่าวมาข้างต้น บัณฑิตคณะครุศาสตร์จึงต้องได้รับการสร้าง เสริมให้มีจิตสาธารณะและมีคุณธรรมในฐานะบัณฑิต และฐานะแห่งความเป็นครูไปพร้อมกัน คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงการวิจัย และพัฒนา (Research and Development) เพื่อให้นักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยมีจิต สาธารณะ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข อีกทั้งยังจะได้นำผลจากการวิจัยมาเป็น

ข้อมูลสารสนเทศนำไปใช้เป็นแนวทางหรือรูปแบบในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาในสาขาอื่น ๆ ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม หรือสถาบันอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวชิราวุธ มหาวิทยาลัยนครพนม
2. เพื่อประเมินรูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวชิราวุธ มหาวิทยาลัยนครพนม

ทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของจิตสาธารณะ

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ พบว่า ในภาษาไทยมีการเรียกชื่อที่แตกต่างกัน เช่น จิตสำนึกต่อสังคม จิตสำนึกต่อส่วนรวม จิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งชื่อดังกล่าวนี้มีความหมายใกล้เคียงกัน ในภาษาอังกฤษ คำว่า จิตสาธารณะ ใช้คำว่า Public Consciousness หรือ Public Mind ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คำว่า จิตสาธารณะ (public consciousness) และมีผู้ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ ดังนี้พจนานุกรมฉบับสากลของ Reader's Digest Universal Dictionary (1999) ได้ให้ความหมายของ จิตสาธารณะ หมายถึง การทำงานภายใต้ระบบของรัฐ โดยมีความหมายเจาะจงภายใต้การบริการชุมชน หรือ คุณภาพของการให้บริการที่จำเป็นต่อชุมชน แนวทางเดียวกับ Roth Gabriel (1987) กล่าวว่า จิตสาธารณะ หมายถึง ทุก ๆ บริการที่สามารถให้บริการแก่สังคม ยกตัวอย่างเช่นบริการจากรัฐด้านการศึกษา สาธารณูปโภค ด้านสุขภาพ ด้านการสื่อสาร

Smart, Sanson, Silva, and Toumbourou (2000) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะว่าเป็นความเต็มใจของบุคคลที่จะแสดงบทบาท อย่างจริงจังและขยันขันแข็งเพื่อแสดงฐานะความเป็นพลเมืองของประเทศ โดยมุ่งเน้นที่การเอาใจใส่ต่อตนเองและต่อส่วนรวม ซึ่งอาจแสดงออกได้หลายรูปแบบ เช่น 1) ความรับผิดชอบต่อชุมชน เป็นการปฏิบัติและมีพฤติกรรมเชิงบวกโดยตั้งใจและสมัครใจในการให้บริการแก่ผู้อื่น 2) จิตสำนึกทางการเมือง เป็นเจตคติและพฤติกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะส่งผลต่อคุณลักษณะเบื้องต้นของการมุ่งสู่สังคมประชาธิปไตย และ 3) ความรับผิดชอบต่อชุมชนท้องถิ่นและสังคมโลก คือ การรับรู้ในเอกลักษณ์ของตนเองร่วมกับบุคคลอื่น การมีแนวคิดในเรื่องการรับผิดชอบต่อส่วนรวมกันและบทบาทที่ทุกคนต้องแสดงควมรับผิดชอบต่อชุมชน

พระไพศาล วิสาโล (2554) ได้กล่าวถึงจิตสาธารณะ ว่าจิตสาธารณะในความหมายในทางโลก คือ การเป็นอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือส่วนรวมหรือผู้ทุกข์ ส่วนมิติในทางธรรม จะหมายถึงความเมตตา กรุณา การคิดถึงประโยชน์สุขของผู้อื่น ขณะเดียวกันก็เป็นการลดละตัวตน เสมือนเป็นการปฏิบัติธรรมอย่างหนึ่งในพุทธศาสนา โดยจิตสาธารณะจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเรามีความตระหนักว่าเราเองเป็นส่วน

หนึ่งของสังคม เพราะฉะนั้นจิตสาธารณะไม่ได้มีความหมายแค่การช่วยเหลือคนที่เดือดร้อนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการช่วยเหลือส่วนรวม ซึ่งเกิดจากความรู้สึก รับผิดชอบต่อสังคมด้วย หรือพูดอีกอย่างหนึ่งก็คือ คนที่มีจิตสาธารณะนอกจากจะทำงานสังคมสงเคราะห์หรือบำเพ็ญประโยชน์ เช่น การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการปฏิรูปสังคมหรือช่วยให้สังคมดีขึ้น เช่น เป็นอาสาสมัคร รณรงค์ ส่งเสริมประชาธิปไตยต่อต้านคอร์รัปชัน หรืออาจจะสรุปความหมายแบบกระชับได้ว่า จิตสาธารณะ คือ จิตที่ไม่เห็นแก่ตัวต่อสังคม หรือความทุกข์ยากของผู้คน และปรารถนาเข้าไปช่วย ไม่ใช่ด้วยการให้ทานให้เงิน แต่ด้วยการสละเวลา ลงแรงเข้าไปช่วย และด้วยจิตที่เป็นสุขที่ได้ช่วยผู้อื่น ประเด็นที่ให้ความสำคัญก็คือจิตสาธารณะ ไม่ใช่แค่การทำประโยชน์เพื่อผู้อื่นหรือเพื่อส่วนรวมอย่างเดียว แต่ยังเป็นการพัฒนาจิตวิญญาณของตนเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า จิตสาธารณะ หมายถึง ความคิด ความรู้สึก ที่มีต่อกิจกรรมและปัญหาของส่วนรวม เพื่อแสดงความรับผิดชอบและช่วยเหลือ ต่อสาธารณสมบัติ ทั้งนี้พิจารณา จากการที่บุคคลนั้น ไม่กระทำการที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อส่วนรวม ร่วมกันปกป้องดูแลรักษา ร่วมแก้ไขปัญหา ติดตาม ประเมินผล และรับอาสาทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม

ความสำคัญของจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะมีความสำคัญต่อบุคคล องค์กร สังคม และประเทศชาติ เนื่องจากจะทำให้เกิดการเห็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ไม่เห็นต่อประโยชน์ส่วนตน การอาสาดูแลรับผิดชอบสมบัติของส่วนรวม การใช้สาธารณะสมบัติอย่างรู้คุณค่าและทะนุถนอม รู้จักแบ่งปันโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำมาสู่ชุมชนและสังคมที่เข้มแข็ง การพัฒนาประเทศที่ก้าวทันประเทศต่าง ๆ ลดการขัดแย้งระหว่างประเทศได้ (ชัยรัตน์ สุทธิรัตน์, 2552)

จิตสาธารณะเป็นลักษณะอันพึงประสงค์ควรมีการปลูกฝังแต่วัยเด็ก ถ้าหากปลูกฝังในทางที่ถูกต้องจะทำให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม การอยู่ร่วมกันต้องพึ่งพาอาศัยกัน ซึ่งถ้าหากคนในสังคมขาดจิตสาธารณะจะส่งผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน ประเทศชาติ และระดับโลก ดังนี้

1. ผลกระทบระดับบุคคล ทำให้เกิดปัญหาการสร้างความเดือดร้อนให้กับตนเอง และการสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น
2. ผลกระทบระดับครอบครัว ทำให้เกิดปัญหาความสามัคคีในครอบครัวลดลง และเกิดการแก่งแย่ง ทะเลาะเบาะแว้งภายในครอบครัว
3. ผลกระทบระดับองค์กร ทำให้เกิดปัญหาการแบ่งพรรคแบ่งพวกในองค์กร ความเห็นแก่ตัว แก่งแย่งชิงดีชิงเด่น การถือเอาสมบัติส่วนรวมเป็นของตนเองและองค์กรไม่ก้าวหน้า ประสิทธิภาพและคุณภาพของงานลดลง

4. ผลกระทบระดับชุมชน ทำให้เกิดปัญหาชุมชนอ่อนแอ ขาดการพัฒนาและเสื่อมทรุดลง การมีอาชญากรรมในชุมชนอยู่ในระดับสูง และชุมชนขาดศูนย์รวมทางจิตใจ เพราะขาดผู้นำในการแก้ปัญหา และมองเฉพาะปัญหาของตนเอง

5. ผลกระทบระดับชาติ หากบุคคลในชาติขาดจิตสาธารณะ จะทำให้เกิดปัญหาประเทศชาติอยู่ในสภาพไม่พัฒนา ล้าหลัง เกิดปัญหาในประเทศบ่อยครั้งและแก้ไขไม่ได้ เกิดการทำลายทรัพยากรและสาธารณสมบัติ เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก เห็นแก่ประโยชน์กลุ่มตนเอง และเกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

6. ผลกระทบระดับโลก ทำให้เกิดปัญหาการสะสมอาวุธระหว่างประเทศ เนื่องจากเกิดความไม่ไว้วางใจและมีแนวโน้มในการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาในระดับประเทศ เกิดการเอาเปรียบทางการค้าระหว่างประเทศ และเกิดการเหยียดเชื้อชาติ ดูถูกชนชาติหรือเผ่าพันธุ์ที่รู้สึกว่าด้อยกว่าตนเอง บุคคลที่จะเป็นผู้มีจิตสาธารณะ จะต้องมีความซื่อสัตย์ในการเป็นผู้ที่มีใจรักในงานนั้น และยินดีที่จะทำงานนั้นด้วยความเต็มใจเพื่อให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ถ้าขาดการมีใจรักงานที่จะทำและเสียสละ จะส่งผลให้งานออกมาไม่สมบูรณ์ อาจเกิดข้อบกพร่อง ดังนั้น ผู้ที่มีจิตสาธารณะต้องเป็นผู้ที่ สนใจงานในด้านสังคมทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าการทำเพื่อตนเอง ซึ่งเป็นคุณสมบัติ พื้นฐานของผู้มีจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะนั้นมีอยู่ใน ตัวของมนุษย์ทุกคน เนื่องจากมนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่จะทำความดีเป็นเบื้องต้น แต่อาจมี เหตุจากความกลัวที่ทำให้ไม่กล้าทำความดี เช่น กลัวจะไม่สำเร็จ กลัวจะถูกหัวเราะเยาะ ซึ่งความ กลัวนี้เป็นสิ่งปิดกั้นความรู้สึกที่อยากทำความดีของมนุษย์ ชีวิตที่สมบูรณ์ของมนุษย์นั้น ต้องรู้จักการ ให้และรู้จักการรับ การช่วยเหลือผู้อื่นไม่ใช่เป็นการเสียสละเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการเติมเต็มความ เป็นมนุษย์ให้สมบูรณ์โดยการฝึกตนเอง การรู้จักให้การทำทาน งานอาสา จิตสาธารณะ มีแนวคิดค้น มาตั้งแต่สมัยพุทธกาล สังเกตได้จากพุทธสุภาษิต เช่น มรุตพจน์ “ชนเหล่าใด ปลูกสวน ปลูกป่า สร้างสะพาน จัดที่บริการน้ำดื่ม และบึงบ่อสระน้ำ ให้ที่พักอาศัย บุญของชนเหล่านั้น ย่อมเจริญงอกงามทั้งคืนทั้งวัน ตลอดทุกเวลา” และชาดกในพระไตรปิฎกยังกล่าวถึงเรื่องราวของ มขมานพ ชายหนุ่มผู้อุทิศแรงกายช่วยเหลือส่วนรวม สร้างสะพาน ทำถนน ปลูกต้นไม้ทำความ สะอาดที่สาธารณะ ทำศาลาที่พักคนเดินทาง (พระไพศาล วิสาโล, 2554)

องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ มีการแบ่งองค์ประกอบแตกต่างกันออกไป เนื่องจากมีการศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง ที่ค่อนข้างแตกต่างกันตามอายุและการใช้คำที่แตกต่างกัน แต่มีความหมายคล้ายกัน เช่น จิตสำนึกต่อส่วนรวม จิตสำนึกต่อสังคม จิตสำนึกต่อชุมชน สามารถสรุปองค์ประกอบของจิตสาธารณะได้ดังนี้

อนุชาติ พวงสำลี และ วีรบูรณ์ ธีรสารทสกุล (2540) เสนอว่าจิตสำนึกสาธารณะมี องค์ประกอบ ดังนี้ 1. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2. ประชาชนมีจิตสำนึกในการร่วมแก้ไขเปลี่ยนแปลงสังคมได้ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและ เป็นพลังทางสังคม 3. มีความรัก ความเอื้ออาทรสามัคคี ความเมตตา บนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคล 4. การลงมือปฏิบัติภารกิจร่วมกัน โดยการทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อ

ก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 5. การสร้างเครือข่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

นอกจากนี้ Gutersloh (2003) ได้จำแนกจิตสาธารณะเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1. ความรู้สึกของการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน (A sense of belonging to a community) 2. ความมุ่งมั่นที่จะเริ่มต้นทำสิ่งที่ดีร่วมกัน (An orientation to the common good) 3. ความเต็มใจที่จะทำงานเพื่อชุมชน (A willingness to work for the community)

Smart et al. (2000) อธิบายว่าจิตสาธารณะอาจแสดงออกได้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน (Community responsibility) 2. จิตสำนึกทางการเมือง (Political Civic Mindedness) 3. ความรับผิดชอบต่อความเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและสังคมโลก (feelings of responsibility towards the local and global community)

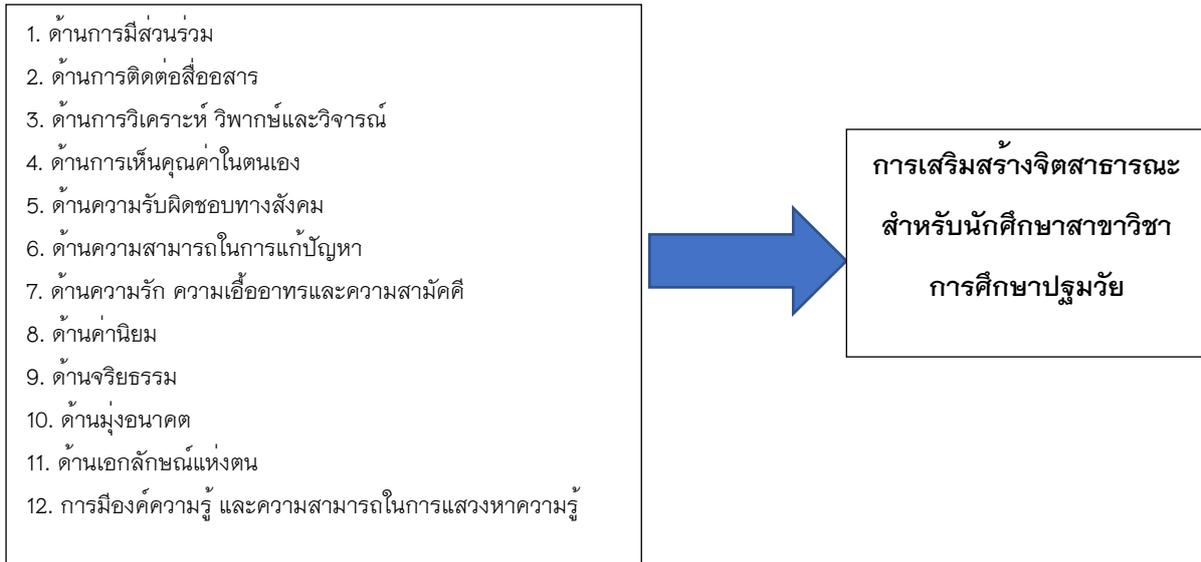
ชาย โปธิลิตา (2540) ศึกษาวิจัยเรื่อง จิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ: ศึกษากรณีกรุงเทพมหานครสรุปองค์ประกอบของจิตสาธารณะเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1. การใช้หรือการหลีกเลี่ยงการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม รู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุถนอม 2. การมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม และ 3. การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

หฤทัย อาจปรุ (2544) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาลเขตกรุงเทพมหานคร ทำการศึกษาโดยมีกรอบการศึกษาขององค์ประกอบของจิตสาธารณะใน 6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม 2. ด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจักษ์ วิจักษ์สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง รวมถึงการคิด จำแนกสาเหตุ และกระบวนการที่ทำให้เกิดปัญหา รวมถึงผลกระทบของปัญหาในด้านต่าง ๆ 3. ด้านความรัก ความเอื้ออาทร และความสามัคคี 4. ด้านการรับรู้ความสามารถของตนในการผลักดันเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม 5. ด้านการลงมือปฏิบัติ หรือร่วมมือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม และ 6. ด้านการมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม

จากการศึกษาความหมายของจิตสาธารณะ เอกสาร และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ คณะผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการจิตสาธารณะ แล้วจึงทำการสังเคราะห์ และสรุปองค์ประกอบของจิตสาธารณะเพื่อให้เกิดความครอบคลุมและเหมาะสมกับกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่ผู้วิจัยจะไปพัฒนาซึ่งมี 12 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วม 2) ด้านการติดต่อสื่อสาร 3) ด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์และวิจักษ์ 4) ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง 5) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 6) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา 7) ด้านความรัก ความเอื้ออาทรและความสามัคคี 8) ด้านค่านิยม 9) ด้านจริยธรรม 10) ด้านมุ่งอนาคต 11) ด้านเอกลักษณ์แห่งตน 12) การมีองค์ความรู้ และความสามารถในการแสวงหาความรู้

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย จากการสังเคราะห์จิตสาธาณณะของนักศึกษา ของนักวิชาการและนักวิจัย હતัทย อางปรุ (2544), ธนิตา ทองมีเหลือ (2550), และ อนุพันธ์ คำปັນ (2559) ซึ่งมี 12 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างจิตสาธาณณะ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม เป็นการพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธาณณะ และเพื่อประเมินรูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธาณณะ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม โดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed method research) การศึกษานำร่องโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1–3 และปี 5 สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จำนวน 145 คน ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้รูปแบบ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาประเมินโดยกลุ่มผู้ประเมิน นำผลการประเมินมาพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธาณณะ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม โดยกลุ่มผู้ประเมิน โดยมีขั้นตอนการศึกษา 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาความมีจิตสาธาณณะ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม เป็นการวิจัยนำร่องในระยะเริ่มต้นโดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวม

ข้อมูลเพื่อศึกษาความมีจิตสาธารณะ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1-3 และปี 5 สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จำนวน 145 คนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 นี้ เป็นแบบสอบถามสภาพความมีจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม แบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น มีค่าคุณภาพเครื่องมือ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่าอยู่ระหว่าง .26 – .76 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถาม มีค่าเท่ากับ .95 ถือว่าเครื่องมือมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับได้ (สุวิมล ติรกันันท์, 2556)

ระยะที่ 2 การศึกษารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม เป็นการนำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากแบบสอบถามความมีจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อหารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม มีค่าคุณภาพเครื่องมือ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม เป็นการนำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากแบบสอบถามความมีจิตสาธารณะ การศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญไปวิเคราะห์ เพื่อใช้พัฒนารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะ ผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย กลุ่มผู้ใช้รูปแบบ ซึ่งเป็นคณะกรรมการนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้ใช้บัณฑิต อาจารย์ผู้สอน และผู้บริหาร สรุปรูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะ เพื่อวิเคราะห์รูปแบบหลังจากนั้นนำไปใช้พัฒนารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม มีค่าคุณภาพเครื่องมือ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

ระยะที่ 4 การประเมินรูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเลือกกลุ่มสนทนา (ผู้ประเมินรูปแบบ) การเลือกกลุ่มผู้ประเมิน จำนวน 5 คน เป็นกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 1 คน กลุ่มอาจารย์ จำนวน 2 คน กลุ่มผู้บริหารระดับคณะที่มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการจิตสาธารณะ จำนวน 2 คน

ขั้นที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้จัดสนทนากลุ่มผู้ประเมิน 5 คน

ขั้นที่ 3 การนำเสนอรูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม นำผลการสนทนากลุ่มของผู้ประเมินในการพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยนครพนม ออกมาเป็นรูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่บริบทใกล้เคียงกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1.1 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามความมีจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม สำหรับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 145 คน ซึ่งมี 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และ ตอนที่ 2 ความมีจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

1.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้รู้รูปแบบ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยมีเนื้อหาครอบคลุม 12 ด้าน ของความมีจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

1.3 แบบสนทนากลุ่ม เป็นการสนทนากลุ่มของผู้ประเมิน โดยนำเสนอรูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม นำผลการสนทนากลุ่มของผู้ประเมินในการพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ออกมาเป็นรูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ที่สามารถนำไปประยุกต์ได้ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่บริบทใกล้เคียงกัน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความมีจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

การวิเคราะห์ความมีจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของควมมีจิตสาธารณะของนักศึกษา โดยรวม 12 ด้าน

ควมมีจิตสาธารณะของนักศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วม	4.15	.74	มาก
2. ด้านการติดต่อสื่อสาร	4.34	.72	มาก
3. ด้านการวิเคราะห์วิพากษ์และวิจารณ์	4.25	.79	มาก
4. ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง	4.13	.73	มาก
5. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	4.22	.73	มาก
6. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา	4.24	.60	มาก
7. ด้านความรัก ความเอื้ออาทรและความสามัคคี	4.16	.70	มาก
8. ด้านค่านิยม	4.27	.62	มาก
9. ด้านจริยธรรม	4.23	.69	มาก
10. ด้านมุ่งอนาคต	4.20	.63	มาก
11. ด้านเอกลักษณ์แห่งตน	4.04	.81	มาก
12. ด้านการมีองค์ความรู้ และความสามารถในการแสวงหาความรู้	4.15	.74	มาก
รวม	4.21	.60	มาก

จากตารางที่ 1 ผลสรุปโดยรวม พบว่า ภาพรวมของนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ศึกษาศาสตร์บัณฑิต มีค่าเฉลี่ยของคะแนนควมมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = .60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการติดต่อสื่อสาร ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = .72) ด้านค่านิยม ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = .62) ด้านการวิเคราะห์วิพากษ์และวิจารณ์ ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .79) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = .60) ด้านจริยธรรม ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = .69) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .73) ด้านมุ่งอนาคต ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = .63) ด้านความรัก ความเอื้ออาทรและความสามัคคี ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .70) ส่วนด้านการมีส่วนร่วมและด้านการมีองค์ความรู้ และความสามารถในการแสวงหาความรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .74) ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = .73) และด้านเอกลักษณ์แห่งตน ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .81) ตามลำดับ

การศึกษารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ศึกษาศาสตร์บัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

การศึกษารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ศึกษาศาสตร์บัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ผลจากการสัมภาษณ์จะนำเสนอ แบ่งควมมีจิตสาธารณะในแต่ละด้าน ดังนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ศึกษาศาสตร์บัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม โดยแบ่งเป็น 12 ด้าน คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วม 2) ด้านการติดต่อสื่อสาร 3) ด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์และวิจารณ์ 4) ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง 5) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 6) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา 7) ด้านควม

รัก ความเอื้ออาทรและความสามัคคี 8) ด้านค่านิยม 9) ด้านจริยธรรม 10) ด้านมุ่งอนาคต และ 11) ด้านเอกลักษณ์แห่งตน 12) ด้านการมีองค์ความรู้ และความสามารถในการแสวงหาความรู้ ดังนี้

ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศิลปกรรม คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม โดยแบ่งเป็น 12 ด้านคือ 1) ด้านการมีส่วนร่วม 2) ด้านการติดต่อสื่อสาร 3) ด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์และวิจารณ์ 4) ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง 5) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 6) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา 7) ด้านความรัก ความเอื้ออาทรและความสามัคคี 8) ด้านค่านิยม 9) ด้านจริยธรรม 10) ด้านมุ่งอนาคตและ 11) ด้านเอกลักษณ์แห่งตน 12) ด้านการมีองค์ความรู้ และความสามารถในการแสวงหาความรู้ ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วม ควรพัฒนาโดยการทำงานเป็นทีม การเข้ากลุ่มอภิปราย ระดมความคิดเห็นในห้องเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ การแบ่งกลุ่มทำกิจกรรมตามที่สาขาวิชาที่จัดบริการชุมชน รวมทั้งการลงพื้นที่ชุมชนและการแบ่งกลุ่มกันทำงาน และแบ่งหน้าที่เป็นการสร้างเสริมจิตสาธารณะ ด้วยการมีส่วนร่วมให้เข้มแข็งมากขึ้น

2. ด้านการติดต่อสื่อสาร ควรพัฒนาโดยการฝึกพูดภาษาต่าง ๆ ในอาเซียน การฝึกพูดสื่อสารให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม การฝึกพูดในงานชดเชยการ การฝึกฟังและพูดในที่ราชการบิน ตลอดจนการฝึกพูดและเขียนในต่างประเทศ เป็นการสร้างเสริม จิตสาธารณะด้านการติดต่อสื่อสารอีกรูปแบบหนึ่ง

3. ด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์และวิจารณ์ ควรพัฒนาโดยการโต้วาที การแบ่งกลุ่มกันโต้วาทีในหัวข้อที่สนใจแบ่งกลุ่มโต้วาทีในหัวข้อที่กำหนดแบ่งกลุ่มกันโต้วาทีในหัวข้อที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม แบ่งกลุ่มกันจัดเวทีนำเสนอแข่งขันวิชาการ ตลอดจนการจัดเวทีนำเสนอการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นการสร้างเสริมจิตสาธารณะ ในรูปแบบการวิเคราะห์ วิพากษ์และวิจารณ์ได้ดีขึ้น

4. ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ควรพัฒนาโดยการเป็นอาสาสมัคร เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา และพัฒนาชุมชนการรับนักศึกษาเข้าร่วมช่วยเหลือ กิจกรรมพัฒนาชุมชน แบ่งกลุ่มลงพื้นที่แต่ละชุมชน รวมทั้งฝึกการเป็นผู้นำมีวินัยและคุณธรรม ซึ่งเป็นการสร้างเสริมจิตสาธารณะในรูปแบบด้านการเห็นคุณค่าในตนเองให้มากขึ้น

5. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ควรพัฒนาโดยการเป็นอาสาสมัคร ช่วยเหลือสังคม อาสาสมัครเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ในโครงการของภาครัฐและเอกชนเพื่อช่วยเหลือสังคมฝึกให้นักศึกษาช่วยเหลือผู้อ่อนแอ และแสดงพฤติกรรมให้มีจิตสำนึกใน เป็นการสร้างเสริมจิตสาธารณะในรูปแบบการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอีกรูปแบบที่ดีอีกรูปแบบหนึ่ง

6. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ควรพัฒนาโดยการฝึกงาน การฝึกภาคสนามฝึกประสบการณ์ฝึกทักษะฝึกวิชาชีพ ตลอดจนจัดกิจกรรมในค่ายพักแรมแต่ละฐานในการแก้ปัญหาเป็นการสร้างเสริมจิตสาธารณะด้วย ความสามารถในการแก้ปัญหานักศึกษาอีกรูปแบบหนึ่ง

7. ด้านความรัก ความเอื้ออาทรและความสามัคคี ควรพัฒนาโดยการปลูกฝังให้นักศึกษามี

ความรักต่อส่วนรวม ปลุกฝังให้นักศึกษามีความสามัคคีในหมู่คณะ ปลุกฝังให้นักศึกษา เป็นคนดี ปลุกฝังให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนแบ่งกลุ่มร่วมทำงานหน้าที่ตามที่ได้รับ มอบหมาย นับว่าเป็นการสร้างเสริมจิตสาธารณะอีกรูปแบบหนึ่งที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ในปัจจุบัน

8. ด้านค่านิยม ควรพัฒนาโดยการปลุกฝัง ให้รักสถาบันให้ความสำคัญต่อสถาบัน ปลุกฝังให้รักการเรียนรู้ มีทักษะสื่อสาร ปลุกฝังให้งามด้วยบุคลิก รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน ปลุกฝังให้รู้จักมีจิตสาธารณะ มีจิตใจดี ชอบช่วยเหลือบำเพ็ญประโยชน์ ตลอดจน ปลุกฝังให้คิดเป็นทำเป็นและหนักเอาเบาส์เพื่อเป็นการสร้างเสริมจิตสาธารณะในรูปแบบที่ดีอีกรูปแบบหนึ่ง

9. ด้านจริยธรรม ควรพัฒนาโดยการอบรมให้มีความรับผิดชอบ ต่อบทบาท หน้าที่และภารกิจ ที่พึงปฏิบัติมีจิตสำนึกสาธารณะต่อส่วนรวม มีระเบียบวินัย สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมมีความเสียสละเข้าร่วมกิจกรรมในส่วนรวม และมีความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงานเพื่อเป็นการสร้างเสริมจิตสาธารณะกลม่อกลม่าเข้ากับสังคมปัจจุบันอีกรูปแบบหนึ่ง

10. ด้านมุ่งอนาคต ควรพัฒนาโดยการฝึกสอน การฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาจะทำให้มีความขยัน อดทนต่อการปฏิบัติงานเพื่อให้สู่เป้าหมาย เสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูมืออาชีพ และฝึกให้ปฏิบัติงานสำเร็จ ตรงเวลาเพื่อเป็นการสร้างเสริมจิตสาธารณะให้มีคุณสมบัติที่ดีอีกรูปแบบหนึ่งเช่นกัน

11. ด้านเอกลักษณ์แห่งตน ควรพัฒนาโดยการยกย่องคนดีของมหาวิทยาลัย ผู้รักษาเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ผู้ที่ได้รับการยกย่องของสังคม ผู้เผยแพร่ ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย และเป็นที่น่าเคารพนับถือของสังคม เพื่อเป็นการสร้างเสริมจิตสาธารณะ ให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตนที่ดีอีกรูปแบบหนึ่งเช่นกัน

12) ด้านการมีองค์ความรู้ และความสามารถในการแสวงหาความรู้ ควรพัฒนาโดยการหาข้อมูลและความรู้เพื่อทำกิจกรรมการเรียนรู้จากการร่วมกิจกรรม การแลกเปลี่ยนความรู้ และการรับฟังความคิดเห็น ข้อทักท้วง เพื่อนำมาปรับเป็นองค์ความรู้ของตนเอง การสร้างความรู้ขึ้นมาใหม่เพื่อปรับใช้ การเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหา การคิดวิเคราะห์ปัญหา การกำหนดเงื่อนไขในการจัดกิจกรรม การส่งเสริมการใช้เหตุผลและแนวคิดใหม่ในการ จัดการกิจกรรม และการพัฒนาความรู้ในกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

ผลการพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ของผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีส่วนร่วม พบว่า มี 7 แนวทาง คือ การอาสาสมัคร การทำงานเป็นทีม การฝึกพูด การฝึกปฏิบัติการสอน การปลุกฝัง การอบรม และการยกย่อง

ระยะที่ 4 การประเมินรูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา

ปฐมวีย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ผลการประเมินรูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ผลการวิจัย พบว่า การประเมินรูปแบบของผู้ประเมิน พบว่า มี 7 แนวทาง ได้แก่ การอาสาสมัคร การทำงานเป็นทีม การฝึกพูด การฝึกปฏิบัติการสอน การปลูกฝัง การอบรม และการยกย่อง โดยทุกด้านมีความเห็นพ้องต้องกันมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

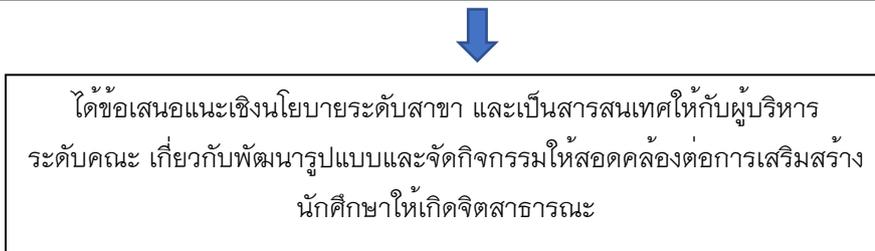
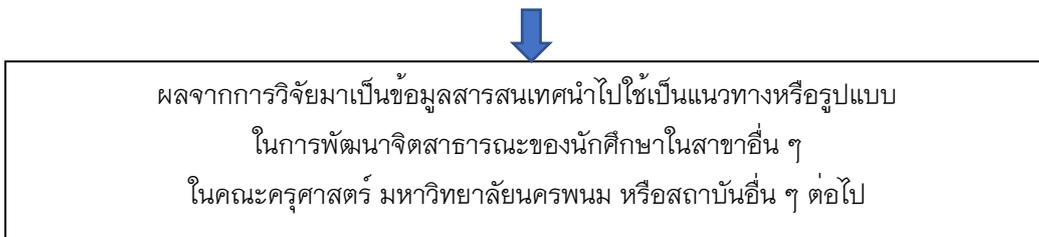
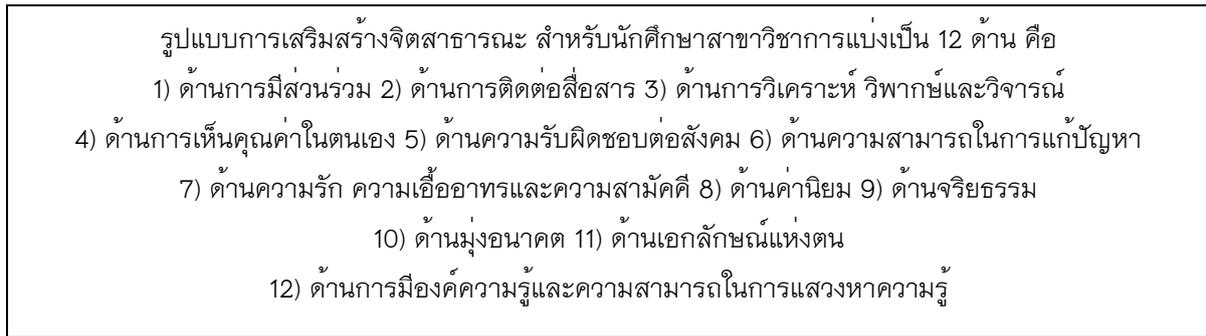
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า พัฒนารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม แบ่งเป็น 12 ด้าน คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วม 2) ด้านการติดต่อสื่อสาร 3) ด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์และวิจารณ์ 4) ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง 5) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 6) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา 7) ด้านความรัก ความเอื้ออาทรและความสามัคคี 8) ด้านค่านิยม 9) ด้านจริยธรรม 10) ด้านมุ่งอนาคต และ 11) ด้านเอกลักษณ์แห่งตน 12) ด้านการมีองค์ความรู้ และความสามารถในการแสวงหาความรู้ พบว่า ภาพรวมของนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มีความเฉลี่ยของคะแนนความมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีความเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านค่านิยม ด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์และวิจารณ์ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ด้านจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านมุ่งอนาคต ด้านความรัก ความเอื้ออาทรและความสามัคคี ส่วนด้านการมีส่วนร่วมและด้านการมีองค์ความรู้ และความสามารถในการแสวงหาความรู้ มีความเฉลี่ยเท่ากัน คือ ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง และด้านเอกลักษณ์แห่งตน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสร้างวินัยด้านการมีจิตสาธารณะ จิตอาสา ความเสียสละ เห็นอกเห็นใจผู้อื่นให้แก่เยาวชน ซึ่งเป็นการวางพื้นฐานการมีวินัยที่เป็นฐานในการดำรงชีวิตในสังคม สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรภร สีทองดี (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะของนิสิตในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะของนิสิตในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐใน 11 ด้าน คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วม 2) ด้านการติดต่อสื่อสาร 3) ด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์และวิจารณ์ 4) ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง 5) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 6) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา 7) ด้านความรัก ความสามัคคี 8) ด้านค่านิยม 9) ด้านจริยธรรม 10) ด้านมุ่งอนาคตควรพัฒนาโดยการฝึกงาน 11) ด้านเอกลักษณ์แห่งตน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุพันธ์ คำปัน (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาองค์ประกอบจิตสาธารณะของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า องค์ประกอบจิตสาธารณะของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ความรัก ความเอื้ออาทรและความสามัคคี

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ การยกย่องและให้เกียรติผู้อื่น การมีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน การติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือ และการมีองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 ประเมินรูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศิลปะวัฒนธรรม คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบในการพัฒนาการสร้างเสริมจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศิลปะวัฒนธรรม คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ที่สามารถนำไปใช้ได้^๑ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้นักศึกษาได้แสดงออกและเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบและ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 6) ด้านวิถีวิทยาการจัดการเรียนรู้ แนวทางที่สำคัญที่สุดในการสร้างเสริมจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศิลปะวัฒนธรรม พบว่า มี 7 แนวทาง ได้แก่ การอาสาสมัคร การทำงานเป็นทีม การฝึกพูด การฝึกปฏิบัติการสอน การปลูกฝัง การอบรม และการยกย่อง โดยทุกด้านมีความเห็นพ้องต้องกันมากที่สุด ตามลำดับสอดคล้องกับแนวคิดของไพฑูริย์ สินลาร์ตัน (2560) กล่าวว่า Social Concerned คือ คนรุ่นใหม่ในสังคมไทยจะต้องมีความรู้สึกร่วมได้ร่วมเสียกับสังคมมีสำนึกทางสังคมเห็นว่าปัญหาและทางออกของสังคมไทยจะต้องเป็นความรับผิดชอบต่อรวมกันการปลูกฝังจิตสำนึกของสังคมจึงเป็นเรื่องสำคัญ สำหรับครูและคนรุ่นใหม่ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขสังคมไทยเองและสังคมโลกด้วยพร้อมกันไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุพิรพัทธ์ พิมพ์มาศ และคณะ (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษาคุณลักษณะการรับใช้สังคม สำหรับนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยพบว่า ด้านมีการช่วยเหลือคนอื่น อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านการประพฤติตนอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม ด้านการช่วยเหลือคนอื่น ด้านความเป็นพลเมือง ด้านมีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ และด้านการนำตนเอง ตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่

สรุป

การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม สามารถพัฒนานักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ให้มีจิตสาธารณะทั้งในด้านจิตลักษณะ และด้านทักษะปฏิบัติการบนพื้นฐานแนวคิด ทฤษฎีที่เน้นการพัฒนาจิตพิสัย และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา การดำเนินกิจกรรมของรูปแบบฯ เน้นการลงมือปฏิบัติ โดยเริ่มจากการให้นักศึกษาได้สัมผัสความรู้สึก เกิดความสำนึกแห่งตนในด้านจิตสาธารณะ โดยผู้สอนจัดสถานการณ์ให้นักศึกษาได้เผชิญ ได้ปรับขยายประสบการณ์ และเรียนรู้จากตามสภาพจริง ช่วยให้นักศึกษาตระหนักในคุณค่าของตนเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันประสบการณ์ สรุปเป็นองค์ความรู้ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ แก่ตนเองและสังคมส่วนรวม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถนำมากำหนดเป็นหลักสูตร หรือเนื้อหารายวิชาที่เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะให้สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

1.2 สามารถนำมากำหนดเป็นนโยบายของมหาวิทยาลัยนครพนม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาในคณะต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากคณะครุศาสตร์

1.3 สามารถนำมากำหนดเป็นหลักสูตรเพื่อเป็นการศึกษานอกระบบให้กับหน่วยงานหรือบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจในด้านจิตสาธารณะ เพื่อเป็นการปลูกฝังและพัฒนาพลเมืองของประเทศไทยให้เป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ซึ่งเป็นกระบวนการส่งเสริมให้นักศึกษาคณะ สาขาวิชาการศึกษาศาสตรบัณฑิตได้ตระหนักรู้ถึงความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมร่วมกัน รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชนให้เป็นผู้มีจิตสำนึกสาธารณะต่อส่วนรวมในโอกาสได้ปฏิบัติหน้าที่ครูต่อไป สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

1. ควรศึกษาการสร้างเสริมความมีจิตสาธารณะด้วยเทคนิควิธีการวิจัยอื่น ๆ เช่น การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom research) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น

2. ควรเพิ่มระยะเวลาเพื่อติดตามผลความคงทนของพฤติกรรมจิตสาธารณะในรูปแบบอื่น เช่น กระบวนการพัฒนา จิตสาธารณะในเชิงคุณภาพเพื่อให้ทราบว่ายังคงมีพฤติกรรมจิตสาธารณะหรือไม่เพียงใด

3. ควรศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ วังมณี. (2563). การพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมจิตสาธารณะ. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 48(3), 1-20.

เกษม วัฒนชัย. (2560). *พระบรมราโชบายด้านการศึกษาของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10*.

สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2565, จาก <https://www.attth.org/พระบรมราโชบายการศึกษา>.

ชาย โพธิ์ลีตา และคณะ. (2540). *จิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ: ศึกษากรณีกรุงเทพมหานคร*.

นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. มหาวิทยาลัยมหิดล.

ชัยวัฒน์ สุทธิรักษ์. (2552). *สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: วีพริ้นท์.

ธนิดา ทองมีเหลือ. (2550). ปัจจัยทางจิตสังคมที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนิสิตมหาวิทยาลัยศรี

นครินทร์วิโรฒ. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 13(1), 91-102.

พระไพศาล วิสาโล. (2554). *จิตอาสาแค่เปลี่ยนมาให้ความสุขก็เข้ามาในจิตอาสา สุขง่าย ๆ*

แค่ลงมือทำ. กรุงเทพฯ: ส.เอเซีย เพลส(1989).

- ไพฑูริย์ พวงยอด. (2564). รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษาและกิจการนักศึกษา. *สัมภาษณ์*, 19 ตุลาคม 2564.
- ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน. (2560). *อุดมศึกษาสาขาวิชาที่ถูกลืม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรภร สีทองดี. (2560). การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะของนิสิตในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 28(3), 63–74.
- สุวิมล ตีรกันันท์. (2556). *สถิติและการวิจัยทางการศึกษาเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562.) *การวิจัยและพัฒนารูปแบบกลไกการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการมีจิตอาสา เสียสละ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สุพีรพัทธ์ พิมพ์มาศ และคณะ. (2564). การศึกษาคูณลักษณะการรับใช้สังคม สำหรับนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(4), 227–240.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ
- หฤทัย อัจจุ. (2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิต และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุพนธ์ คำปัน. (2559). *การศึกษาองค์ประกอบจิตสาธารณะของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร(ดุขฎีนิพนธ์การศึกษาดุขฎีบัณฑิต)* มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อริสสา สะอาดนั้ก. (2557). *ทักษะจากการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Gutersloh. (2003). *Civic-Mindedness Participation in Modern Society*. Retrieved June 9, 2022, from http://www.bertelsmann-stiftung.de/cps/rde/xchg/bstengl/hs.xsl/publikationen_2818.htm
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Reader's Digest Universal Dictionary. (1999). *Reader's Digest Universal Dictionary*. New York: Brepols Fabrieken.

Roth, G. (1987). *The Private Provision of Public Services in Developing Countries*. USA: Oxford University.

Smart, D., Sanson, A., Silva, L.D., & Toumbourou, J.W. (2000). The Development of Civic Mindedness in Australian adolescents. *Family Matters*, 57(Spring/Summer), 4–9.

Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/292124642_The_development_of_civic_mindedness_in_Australian_adolescents